

Такриз

ба диссертатсияи номзадии Раҳимова Манзурахон Аҳмадовна дар мавзуи “Асосҳои илмӣ - методи истифодаи осори классикон дар дарсҳои забони тоҷикӣ синфҳои 8-9 ва мавқеи он дар инкишофи нутқи мурратаби хонандагон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогика аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3 - Назария ва методикаи таълими забони тоҷикӣ.

Диссертатсияи номзадии Раҳимова Манзурахон Аҳмадовна дар таърихи методикаи таълими забони тоҷикӣ, ҳамчун нахустин таҳқиқот, дар асоси интиҳоби осори баргузидаи адибони маъруфи классики тоҷик барои намоиш дондани масъалаҳои назариявии синтаксиси забони тоҷикӣ дар синфҳои 8 ва 9 таълиф карда шудааст. Ин кор аз муқаддима, се боб ва ҳафт баст иборат буда, ҳар боби он бо пешниҳоди хулосаҳои то андозае қонеъкунанда хотима бахшида шудааст.

Аз ҷумла, дар муқаддимаи кор диссертант басо қотеона кӯшиш ба харҷ додааст, ки мубрамияти интиҳоби мавзӯ, дараҷаҳои таҳқиқоти доир ба ин кор ба иҷро расонидашударо дар доираи илмиву методӣ баррасӣ намояд. Вале, сарфи назар аз ин, бобати таҳқиқоти мавзуи мазкур мавҷуд будани баъзе норасоӣҳоро аз қабилӣ дуруст ба инобат нагирифтани роҳҳои ташаккули салоҳиятҳои забониву иртиботии хонандагон, ташаккули нутқи шифоҳиву хаттӣ, баҳусус, таҳлили синтаксисии дар доираи матни осори классикон интиҳобшуда, луғатомӯзӣ дар асоси вожаҳои душворфаҳм, супоришҳои системаноки иҷрояшон аз тариқи шифоҳиву хаттӣ ва амсоли инҳо то ҳануз мавриди ҳаллу ҷасл қарор дода нашудаанд.

Баъдан, диссертант дар муқаддима ба ҷуз дақиқ пешниҳод намудани қисматҳои объекту мавзуи таҳқиқот, марҳилаҳои иҷрои кор, асосҳои методологии таҳқиқоту сарчашмаҳои он бобати дақиқ муқаррар намудани фарзияи кор ва дар доираи он пешниҳод намудани аз ҷиҳи иборат будани вазифаҳои асосии таҳқиқот нуктаҳои мушаххасу нишонрасро ибраз доштааст. Инчунин, дар қисмати охири муқаддима заминаҳои эмпирикии таҳқиқот ва дар раванди он аз кадом методу усулҳои таълимӣ истифода карда шуданашон низ мушаххас табақабандӣ карда шудаасту нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, баррасии аҳамияти назариявӣю амалии таҳқиқот, пешниҳоди дараҷаи эътимоднокии кор, саҳми бевоситаи диссертант дар раванди ҳамин таҳқиқот, ниҳоят, теъдоди интишорот ва аҳамияти амалии кор мушаххасан таъкид карда шудаанд.

Боби аввали кори диссертант “Асосҳои лингводидактии истифодаи осори классикон дар дарсҳои забони тоҷикӣ синфҳои 8-9 ва мавқеи он дар инкишофи нутқи муратаби хонандагон” унвон дошта, дар доираи се ҷасл, аз ҷумла, дар ҷасли аввали он оиди вазъи инкишофи нутқи муратаби

хонандагон дар заминаи таълими синтаксис дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва дар фасли дуюми кор бошад, пажӯҳиши худро бобати таҳлилу хулосабарорӣ дар иртибот ба маводи назариявии барномаи таълим ва китобҳои дарсии (Забони тоҷикӣ) барои синфҳои 8-9 ва то кадом андоза дар асоси маводи аз осори классикон пешниҳодшуда ба роҳ мондани таълими мавзӯҳои таркибии ҳар фаслу боби, чи синтаксиси ҷумлаҳои сода дар синфи 8 ва чи синтаксиси ҷумлаҳои мураккаб дар сифи 9, мавриди таҳлилу хулосабарорӣ қарор додааст. Аммо дар фасли сеюми боби мазкур диссертант бо овардани далелҳои гуногун аз таҷрибаи кори солҳои тӯлонӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ фаъолият варзиданаш ва, зиёда аз ин, дар доираи иқтибосҳои аз гуфтаҳои педагогҳо, методистон ва забоншиносони ватаниву бурунмарзӣ ба таври қотеъона таъкид менамояд, ки бобати барҷаста намоиш додани масъалаҳои назариявии таълими синтаксис ва дар ин замина инкишоф додани нутқи хаттиву даҳонии хонандагон дар синфҳои 8 ва 9 ҳар чӣ бештар истифода кардани мисолҳо аз осори классикони маъруфи тоҷик зарурати беҳадро дорост. Яъне, мақсади низои диссертант ин аст, ки дар чунин раванди кор хонандагон ҳам назарияҳои синтаксисро дар доираи ҳар як мавзӯи мавриди назар азхуд менамоянду ҳам ҷанбаҳои ахлоқиву маънавияшон рушд меёбад.

Боби дувуми кор, ки ба он “Ташкили корҳои методӣ оид ба инкишофи нутқи мурағбаи хонандагони 8-9 дар раванди таълими синтаксиси ҷумлаҳои сода ва мураккаб” унвон гузошта шудааст, дар маҷмӯъ, боби боз ҳам мурағбани таҳқиқоти мазкур махсуб меёбад. Боби мазкур дорои ду фасл буда, аз ҷумла, фасли аввали он, ки ба таълими мавзӯҳои таркибии синтаксиси ҷумлаҳои сода бахшида шудаасту фасли дувуми он фарогири таълими мавзӯҳои таркибии синтаксиси ҷумлаҳои мураккаб махсуб меёбад, аз ҷиҳати то интиҳои ин ду фасл доир ба аксари мавзӯҳои ба назар намоёни ҳар ду қисмати синтаксис шарҳу эзоҳи масъалаҳои назариявии меъёрӣ (нормативӣ)-ро пурра дар доираи мисолҳои аз эҷодиёти пандомӯзи классикон интихобшуда пешниҳод намудааст, ки ҳамагӣ қобили қабуланд.

Ниҳоят, ба боби сеюми диссертант “Таъсиси озмоиши таълимӣ бо мақсади муайян намудани сатҳи донишҳои нахвӣ ва нутқи мурағбаи хонандагони синфҳои 8 ва 9” унвон гузошта, дар он натиҷаи корҳои таҳқиқотии дар иртибот ба таълими синтаксис ба субот расонидани худро, тибқи таъсис додани озмоишҳо педагогӣ, баҳусус, озмоиши таълимӣ ё худ ташаккулдиҳанда дар синфҳои 8 ва 9-и ҳаҷор муассисаи таълимӣ, аз ҷумла, тайи солҳои 2020-2021 дар синфҳои 8 ва солҳои 2021-2022 дар синфҳои 9 ҷамъбаст ва хулосабарорӣ кардааст, ки натиҷаи он озмунҳои гузаронидашуда дар доираи гурӯҳҳои назоратӣ ва озмоишии синфҳои 8 “а” ва 8 “б” дар

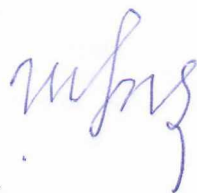
чадвали 20 ва дар синфҳои 9 “а” ва 9 “б” дар чадвали 21 басо дақику равшан пешниҳод карда шудааст.

Инак, аз натиҷаҳо ва хулосаҳои ҷамъбасти тибқи озмоишҳои таъсисдодаи диссертант бармеояд, ки фарзия ва вазифаҳои дар муқаддимаи кор баррасишуда, асосан, ҳаллу фасл шудаанд ва ё тасдиқи худро ёфтаанд.

Аз ин лиҳоз, ман, ҳамчун роҳбари илмӣ диссертант Раҳимова Манзураҳон Аҳмадовна, таъкид менамоям, ки диссертатсияи дар мавзӯи “Асосҳои илмӣ-методиҳои истифодаи осори классикон дар дарсҳои забони тоҷикӣ (синфҳои 8-9) ва мавқеи он дар инкишофи нутқи мурратаби хонандагон” баохиррасида ва ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, ҳуди диссертант Раҳимова Манзураҳон Аҳмадовна сазовори лоиқ шудан ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.3. – Назария ва методикаи таълими забони тоҷикӣ мебошад.

Роҳбари илмӣ:

Узви вобастаи Академияи таҳсилоти
Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи методикаи таълими
забон ва адабиёти тоҷикӣ Донишгоҳи
байналмилалӣ забонҳои хориҷии
Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода

Шербоев С.

Суроға: 734019, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, кӯч. Муҳаммадиев – 17/6
тел: +992372325000
Email: info@dbzt.tj

Имзои профессор С. Шербоев-ро тасдиқ мекнам.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
ДБЗХТ ба номи С. Улуғзода

Юсупова Б.Ғ.

3 сентябри с. 2025.